

Antwoord van Gedeputeerde Staten op vragen van

F.J. Hoogendam (SP), R. Klumpes (GL) W.M. Minderhout (PvdA)
(d.d. 24 oktober 2022)

Nummer
3902

Onderwerp
GenX (PFAS) illegale lozing GenX door Chemours 2021

Aan de leden van Provinciale Staten

Toelichting vragensteller

Deze week bereikte ons het bericht via Zembla dat er vorig jaar een veel te hoge concentratie GenX is aangetroffen in de Nieuwe Maas bij Maassluis. Milieuchemicus Chiel Jonker van de Universiteit Utrecht ontdekte enorme pieken GenX-concentraties in het water. Zijn schatting is dat ze in een paar maanden zo'n 150 kilo geloosd hebben.

<https://www.bnnvara.nl/zembla/artikelen/chemiefabriek-chemours-loosde-maandenlang-veel-meer-genx-in-water-dan-toegestaan>

De SP, GroenLinks en de PvdA hebben naar aanleiding van bovenstaand bericht de volgende vragen:

1. *Heeft de gedeputeerde kennis genomen van dit bericht?*

Antwoord
Ja

2. *Kunt u aangeven hoeveel PFAS (of GenX) Chemours jaarlijks volgens de milieuvergunning mag lozen?*

Antwoord

Rijkswaterstaat (RWS) heeft met een Watervergunning een directe lozing op het water van 5 kilogram HFPO-DA per jaar vergund aan Chemours. RWS is als waterkwaliteitsbeheerder het bevoegd gezag voor directe lozingen op rijkswater zoals de Maas en de Beneden-Merwede. De metingen waaraan door Zembla gerefereerd wordt, zijn ook in opdracht van RWS uitgevoerd door de Universiteit van Utrecht.

Gedeputeerde Staten hebben de vergunde emissie van de GenX stof HFPO-DA naar het water in stappen teruggebracht van 6.400 kg in 2013 naar 2 kg per jaar vanaf 2021.

Daarmee is aan Chemours op grond van de twee bovengenoemde vergunningen een lozing toegestaan van in totaal 7 kilogram per jaar HFPO-DA (*hexafluoropropylene oxide dimer acid*, voorheen ook bekend als de GenX stof FRD-903).

3. *Kunt u bevestigen dat er bij Chemours vorig jaar inderdaad sprake was van een overtreding van de milieuvergunning door het lozen van meer GenX dan toegestaan?*
- a. *Zo nee, waarom niet?*

Antwoord

Rijkswaterstaat houdt toezicht op de naleving van de aan Chemours verleende Watervergunning waarmee de directe lozing is vergund en is bevoegd tot handhaving als een overtreding daarvan is geconstateerd. Op 28 oktober 2022 heeft de minister van Infrastructuur en Waterstaat de Kamer laten weten dat Rijkswaterstaat de concentraties niet heeft kunnen relateren aan een bepaalde partij en het helaas niet mogelijk is gebleken om handhavend op te treden¹.

Namens GS voert DCMR Milieudienst Rijnmond (DCMR) in mandaat de VTH-taken voor alle Brzo-bedrijven in Zuid-Holland uit, waaronder Chemours. DCMR houdt regelmatig toezicht op de naleving van de voorschriften uit de omgevingsvergunning en het Activiteitenbesluit milieubeheer.

Er is door DCMR in 2021 geen overschrijding geconstateerd van de vergunde jaarvracht voor de indirecte lozing van 2 kg HFPO-DA. Een overtreding van de omgevingsvergunning milieu door Chemours is niet geconstateerd en wordt door ons, gezien ons frequente toezicht en de analyseresultaten van de indirecte lozing onwaarschijnlijk geacht.

4. *Kunt u een duiding geven van in het Zembla-artikel genoemde:*
- a. *Hoeveelheid GenX die feitelijk zou zijn geloosd in verhouding tot de vergunning,*
- b. *Ontkennende reactie van Chemours,*
- c. *Reden waarom Rijkswaterstaat niet heeft gehandhaafd.*

Antwoord

Wij hebben kennisgenomen van de reacties van Chemours en Rijkswaterstaat. Uit de beantwoording door de minister van de over dit onderwerp gestelde Kamervragen² begrijpen wij dat Rijkswaterstaat de gemeten concentraties niet heeft kunnen relateren aan een bepaalde partij en dat het daarom niet mogelijk is gebleken om een overtreder te identificeren en handhavend op te treden.

5. *Kunt u aangeven welke de verantwoordelijkheden van de Provincie hierin zijn en welke die van Rijkswaterstaat?*
- a. *Wie geeft de milieuvergunning?*
- b. *Wie is verantwoordelijk voor de handhaving?*
- c. *Welke rol hebben de provinciale omgevingsdiensten hierin?*

Antwoord

Voor de directe lozing op grond van de Waterwet is Rijkswaterstaat vergunningverlener en toezichthouder en bevoegd tot handhaving.

Zoals beschreven bij de beantwoording van vraag 2 en 3 wordt de omgevingsvergunning milieu verleend namens GS. In deze vergunning zijn voorschriften opgenomen waaraan de indirecte lozing - een lozing op het riool - dient te voldoen. Namens GS houdt DCMR toezicht op de naleving daarvan en treedt handhavend op bij overtredingen van deze voorschriften.

¹https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2022Z20437&did=2022D43945

²<https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/kamervragen/detail?id=2022Z19814&did=2022D43944>

6. *Kunt u aangeven hoe dit werkt voor de vergunde lozing van Chemours, hoe wordt deze gecontroleerd en hoe wordt hierop, indien nodig, gehandhaafd?*
- Waar bevinden zich de meetpunten?*
 - Hoe vaak worden er metingen verricht?*
 - Bent u bereidt een overzicht te verstrekken van de uitkomsten van deze metingen?*

Antwoord

Rijkswaterstaat houdt toezicht op de directe lozing van het afvalwater dat vanuit Chemours rechtstreeks op de Beneden Merwede wordt geloosd. Voor informatie over de wijze waarop door RWS toezicht wordt gehouden, verwijzen wij u naar beantwoording van de over dit onderwerp gestelde Kamervragen³.

DCMR houdt toezicht op de indirecte lozing van het afvalwater van Chemours dat via de gemeentelijke riolering naar de rioolwaterzuiveringsinstallatie van het waterschap Hollandse Delta gaat. Het meetpunt waarop de monsters worden genomen, bevindt zich tussen de waterzuivering van Chemours en de gemeentelijke riolering.

In 2021 zijn door DCMR in de door Chemours gerapporteerde resultaten van de wekelijks geanalyseerde etmaalmonsters geen concentraties gezien die een verhoogde concentratie in de Beneden Merwede of verder stroomafwaarts zouden kunnen verklaren. De uit deze rapportages berekende vracht HFPO-DA in de indirecte lozing bedraagt 0,326 kg per jaar terwijl 2 kg per jaar is vergund.

Ook de analyses van monsters die DCMR in 2021 gemiddeld elke twee maanden steekproefsgewijs heeft genomen van het afvalwater van Chemours hebben geen concentraties laten zien die een verhoogde concentratie in de Beneden Merwede of verder stroomafwaarts zouden kunnen verklaren. De in de indirecte lozing gemeten etmaalmonsters bevatten concentraties HFPO-DA variërend van 26 tot 140 nanogram per liter. Dat blijft ruim binnen de maximaal vergunde piekconcentratie van 100 microgram per liter.

7. *Kunt u aangeven of en op welke wijze er op deze overtreding is gehandhaafd?*
- Zo nee, waarom is er niet gehandhaafd?*

Antwoord

Zie de beantwoording van vraag 3.

8. *Is de Gedeputeerde met ons van mening, dat*
- Deze overschrijding te allen tijde moet worden opgemerkt?*
 - Na de constatering van een dergelijke overschrijding er handhavend moet worden opgetreden.*

Antwoord

Zoals beschreven bij de beantwoording van vraag 6 houdt DCMR namens GS frequent toezicht op de naleving van de voorschriften met betrekking tot de indirecte lozing. Wij achten het daarom onwaarschijnlijk dat een indirecte lozing door Chemours van 150 kg HFPO-DA over een langere periode onopgemerkt zou zijn gebleven.

³ <https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/kamervragen/detail?id=2022Z19814&did=2022D43944>

In het geval dat wij een overtreding constateren van (emissie)voorschriften uit de omgevingsvergunning milieu treden wij op volgens de landelijk overeengekomen handhavingsstrategie. Zo hebben wij u in 2018 geïnformeerd dat destijds namens GS een last onder dwangsom is opgelegd om de onvergunde aanwezigheid van sporen PFOA in het afvalwater van de indirecte lozing van Chemours te doen beëindigen.

9. *Staat Chemours nog steeds onder provinciaal toezicht? Zo nee: waarom niet?*

Antwoord

Zoals uiteengezet in de beantwoording van de vragen 3, 5 en 6 is Rijkswaterstaat bevoegd gezag en toezichthouder voor de directe lozingen vanuit Chemours op de Beneden Merwede.

Op grond van de Wabo en het Besluit omgevingsrecht zijn Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland aangewezen als het (Wabo) bevoegd gezag. DCMR voert namens GS de taken rondom vergunningverlening, toezicht en handhaving uit inclusief het toezicht op de indirecte lozing op het riool van waterschap Hollandse Delta. Zoals beschreven in de beantwoording van vraag 6 houdt DCMR frequent toezicht op de naleving.

10. *Het is niet de eerste keer, dat Chemours (of haar voorgangers) in opspraak is. Wat moet er gebeuren om het bedrijf niet weer eens weg te laten komen met de zoveelste waarschuwing, boete, of verscherpte toezichtstelling, maar om tot sluiting over te gaan?*

Antwoord

Zoals aangegeven in de beantwoording van de voorgaande vragen, is er bij Chemours geen overtreding vastgesteld van de wet- en regelgeving waarvoor GS bevoegd zijn. Een sanctie opleggen door GS is daarom niet aan de orde.

11. *Kunt u aangeven, wat de voorwaarden en de procedure zijn om:*

- a. *De lozingsvergunning aan een bedrijf te ontnemen?*
- b. *het bedrijf tijdelijk dan wel permanent te sluiten?*

Het intrekken van een omgevingsvergunning milieu op basis van artikel 2.33 lid 1 onder d Wabo is een zware en ingrijpende sanctie die pas aan de orde kan komen als de inrichting ontoelaatbare nadelige gevolgen voor het milieu veroorzaakt én toepassing van artikel 2.31 Wabo (het ambtshalve wijzigen van voorschriften) daarvoor redelijkerwijs geen oplossing biedt.

Verder dienen besluiten van een bestuursorgaan te voldoen aan de algemene beginselen van behoorlijk bestuur zoals onder andere: een draagkrachtige motivering, het subsidiariteitsbeginsel (kan niet met een andere, minder ingrijpende maatregel worden volstaan) en het proportionaliteits- of evenredigheidsbeginsel (is er een redelijke verhouding tussen het ingezette middel en het doel).

Naarmate een sanctie zwaarder is, zal de bestuursrechter hier zwaarder aan toetsen zoals uiteengezet in een relevante recente uitspraak van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State (<https://www.raadvanstate.nl/@128642/uitspraak-evenredigheidsbeginsel/>). Dit maakt dat de juridische houdbaarheid van besluiten om een omgevingsvergunning milieu geheel of gedeeltelijk in te trekken niet vanzelfsprekend is en dergelijke besluiten niet licht genomen worden.

